

Tussentijdse evaluatie vrijwilligers- en mantelzorgbeleid

Datum: 31-7-2019

Tussentijdse evaluatie vrijwilligers- en mantelzorgbeleid 2019

Auteur: Marieke Rimmelink
Eenheid: Maatschappelijke Ondersteuning
Datum: 31-7-2019

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
VRIJWILLIGERSPUNT	5
BEHOUDEN EN UITBOUWEN VAN HET AANTAL VRIJWILLIGERS.....	5
JONGEREN	6
ONDERSTEUNING VOOR VRIJWILLIGERSORGANISATIES	6
MANTELZORG	7
BEREIKEN VAN MANTELZORGER	7
ANDERE DOELGROEPEN.....	7
ONDERSTEUNEN EN BELEMMERINGEN WEGNEMEN	8
VERSTERKEN.....	8
VERBINDEN	9
MANTELZORGWAARDERING	10
CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	13
VRIJWILLIGERSWERK.....	13
MANTELZORG	13
MANTELZORGWAARDERING.....	14

Inleiding

Eind 2015 is het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid gemeente Dalfsen 2016-2020 vastgesteld. De opdracht voor de uitvoering van het beleid was neergelegd bij verschillende organisaties (o.a. bij stichting vrijwillige thuiszorg). Na verloop van tijd is de uitvoering van het beleid neergelegd bij de welzijnsorganisatie (Saam Welzijn). Er is een vrijwilligersmakelaar aangesteld die bestaande en nieuwe vrijwilligers ondersteunt, maar ook organisaties die met vrijwilligers werken. Daarnaast is een mantelzorgmakelaar aangesteld om in te spelen op vragen uit het veld en om mantelzorgers te ondersteunen. De organisatie van de mantelzorgwaardering wordt uitgevoerd door de gemeente.

In het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid gemeente Dalfsen 2016-2020 staan doelen en prestaties beschreven. Per doel wordt de stand van zaken beschreven. De uitkomsten zijn gebaseerd op het onderzoek onder het burgerpanel, het onderzoek onder vrijwilligersorganisaties en de monitoring van de verschillende projecten. De evaluatie wordt gebruikt om de speerpunten voor de komende jaren te bepalen.

De vragenlijst van het onderzoek onder het burgerpanel is aangepast. De vragenlijst uit 2015 was op sommige onderdelen dermate algemeen geformuleerd, dat in overleg met de onderzoeker is besloten om een aantal vragen te concretiseren. Door deze aanpassingen wordt het onderzoek betrouwbaarder en geeft het een beter beeld van de stand van zaken. Dit betekent dat voor een deel van de vragen de uitkomsten niet vergeleken kunnen worden met 2015. Een van de vragen die is gewijzigd is de vraag of iemand mantelzorger is.

De evaluatie is opgebouwd uit drie delen. Achtereenvolgens wordt de stand van zaken van het vrijwilligerspunt, het mantelzorgbeleid en de mantelzorgwaardering beschreven. Tot slot worden conclusies en aanbevelingen gegeven.

Vrijwilligerspunt

De uitvoering van het vrijwilligersbeleid ligt bij Saam Welzijn. In het vrijwilligersbeleid zijn verschillende doelen en prestaties omschreven. Per doel wordt beschreven wat de stand van zaken is.

Behouden en uitbouwen van het aantal vrijwilligers

In de gemeente Dalfsen is in 2020 minimaal 50% van de inwoners actief als vrijwilliger.

In het burgerpanel is gevraagd hoe vaak een inwoner in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk heeft gedaan. 76% van de leden van het burgerpanel heeft minstens 1 keer vrijwilligerswerk gedaan. Het percentage vrijwilligers dat regelmatig actief is als vrijwilliger (minstens 13 keer per jaar), is een stuk lager. 45 % van de panelleden is minstens 13 keer per jaar actief geweest als vrijwilliger. In het onderzoek dat in 2015 is uitgevoerd, gaf 62% aan momenteel vrijwilligerswerk te verrichten. Omdat de vraagstelling anders is (de afgelopen 12 maanden versus momenteel) is vergelijken niet goed mogelijk.

Uit het onderzoek blijkt tevens dat inwoners van Lemelerveld zich het meest inzetten als vrijwilliger (83%) en inwoners van Nieuwleusen het minst (68%). Dit verschil is ook terug te zien in het aantal vrijwilligers dat 13 keer of meer per jaar actief is. In Nieuwleusen is 41% van de vrijwilligers regelmatig actief als vrijwilligers, in Dalfsen 46% en in Lemelerveld is 54% van de personen actief als vrijwilliger.

De inwoners van de gemeente Dalfsen zijn zich in 2020 bewust van de vrijwillige bijdrage die van ze verwacht wordt binnen de samenleving.

De formulering van dit doel, maakt het moeilijk dit punt te meten. Het doel is om bewustwording te creëren onder inwoners. De afgelopen jaren is er landelijk veel aandacht geweest voor vrijwilligerswerk en het belang hiervan. Dit maakt het aannemelijk dat de bewustwording van inwoners vergroot is. Voorgesteld wordt daarom om geen verdere inzet te plegen op het behalen van dit doel.

80% van de inwoners is in 2020 op de hoogte van de mogelijkheden wat betreft vrijwilligerswerk in de gemeente Dalfsen.

76% van de inwoners van Dalfsen heeft het afgelopen jaar minstens 1 keer vrijwilligerswerk gedaan. Hieruit mag geconcludeerd worden dat zij op de hoogte zijn van de mogelijkheden tot vrijwilligerswerk. 24% van de deelnemers doet geen vrijwilligerswerk. Van deze mensen geeft 90% praktische redenen aan om geen vrijwilligerswerk te doen (te druk, moeilijk te combineren). 10% aan dat ze geen vrijwilligerswerk doen omdat ze niet weten welk vrijwilligerswerk ze kunnen doen, hoe ze dit moeten vinden of omdat ze geen passend vrijwilligerswerk kunnen vinden. De grote meerderheid van de inwoners weet daarmee wat de mogelijkheden zijn voor vrijwilligerswerk.

In 2020 is er een passende waardering voor vrijwilligers vanuit de gemeente Dalfsen ontwikkeld in samenspraak met de vrijwilligersmakelaar, de participatieraad en overige relevante partijen.

De afgelopen jaren is in samenspraak met verschillende partijen (waaronder de participatieraad) de waardering vormgegeven in de vorm van een gezellige avond voor vrijwilligers. Deze avond vindt plaats in de kernen Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld. Op deze avonden komen vooral oudere vrijwilligers af. Zij geven aan tevreden te zijn met de avond. Jongere vrijwilligers worden niet bereikt met deze avond. Het komende jaar wordt onderzocht in hoeverre er voor jongere vrijwilligers een andere invulling van de waardering moet komen.

De organisatie van de avond wordt vooral vormgegeven door medewerkers van het vrijwilligerspunt (Saam Welzijn). Dit is een relatief grote tijdsinvestering. De rol van het vrijwilligerspunt moet liggen in de coördinatie en het faciliteren van de avond en niet in de uitvoering of het praktisch organiseren hiervan. De tijd van de medewerkers van het vrijwilligerspunt kan efficiënter ingezet worden door bij de uitvoering van concrete en afgebakende activiteiten deels gebruik te maken van vrijwilligers.

Jongeren

In 2020 zijn meer jongeren uit de gemeente Dalfsen actief als vrijwilliger.

In het burgerpanel zitten geen jongeren onder de 18. Dit punt is daarmee niet te meten via het burgerpanel. Ook ontbreken in het onderzoek uit 2015 cijfers over het percentage jongeren dat in de gemeente Dalfsen vrijwilligerswerk doet. Landelijk gezien doet bijna de helft van de jongeren een keer per jaar vrijwilligerswerk (bron NOV). Jongeren doen het meest vrijwilligerswerk bij de sportvereniging, de school en in het jeugdwerk. Hoewel veel jongeren vrijwilligerswerk doen, is dat wel vaak incidenteel. Jongeren zetten zich vaak vrijwillig in voor korte overzichtelijke klussen. Ze binden zich minder dan oudere leeftijdscategorieën voor langere tijd aan een organisatie. Deze informatie zal voor de gemeente Dalfsen niet structureel anders zijn. Voor de komende periode is het daarom belangrijk dat vrijwilligersorganisaties inzetten op korte klussen, om aan te sluiten bij jongeren.

Met jongeren, voortgezet onderwijs en maatschappelijke organisaties worden afspraken gemaakt hoe vrijwillige inzet bij jongeren kan worden ingevuld.

Bovenstaand punt is nog niet structureel opgepakt. De taken voor het vrijwilligerspunt zijn geprioriteerd en er is gekozen om dit onderwerp later op te pakken. Dit betekent dat Saam Welzijn de komende periode actiever gaat inzetten op jongeren en vrijwillige inzet.

Ondersteuning voor vrijwilligersorganisaties

De maatschappelijke organisaties zijn bekend met de ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van vrijwillige inzet en organisatieontwikkeling.

Van de vrijwilligersorganisaties heeft 35% de afgelopen 12 maanden gebruik gemaakt van de diensten van het Vrijwilligerspunt. De vacaturebank wordt veruit het meest gebruikt, ook wordt regelmatig deelgenomen aan informatiebijeenkomsten, workshop en trainingen. Als iets verder wordt gekeken blijkt echter dat ongeveer een kwart van de vrijwilligersorganisaties niet bekend is met het vrijwilligerspunt, niet weet wat het vrijwilligerspunt doet of dat zij er niet aan gedacht hebben gebruik te maken van het vrijwilligerspunt. In het contact met vrijwilligersorganisaties blijkt daarnaast dat organisaties met vragen zitten, maar niet weten dat het vrijwilligerspunt hun hierbij kan ondersteunen. Een voorbeeld is de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

De maatschappelijke organisaties in de gemeente Dalfsen worden ondersteund door een scholingsaanbod passend bij de vraag van de organisaties. Het aanbod is gericht op het toekomstbestendig maken van de organisaties.

Het scholingsaanbod is bij een groot deel van de organisaties niet bekend. Daarnaast geven 21 organisaties aan dat de ondersteuning van het vrijwilligerspunt niet aansluit bij hun behoeften.

Jaarlijks wordt er een beursvloer georganiseerd door de vrijwilligersmakelaar in samenwerking met het lokale bedrijfsleven.

De afgelopen jaren is er een beursvloer georganiseerd. De deelname hieraan neemt echter niet toe. In 2018 hebben bijvoorbeeld 16 organisaties en 9 bedrijven meegedaan aan de beursvloer. Het doel van de beursvloer is bedrijven te stimuleren maatschappelijk verantwoord te ondernemen en om maatschappelijke organisaties om in aanraking te laten komen met bedrijven en op deze manier een "deal" te sluiten. De vrijwilligersmakelaar gaat daarom in samenspraak met bedrijven en maatschappelijke organisaties kijken naar (alternatieve) methoden om bedrijven en maatschappelijke organisaties met elkaar te verbinden.

Mantelzorg

In het mantelzorgbeleid zijn de verschillende doelen beschreven. Per doel wordt beschreven wat de stand van zaken is.

Bereiken van mantelzorger

Inwoners van de gemeente Dalfsen weten in 2020 wat mantelzorg is.

Het feitelijk meten van dit doel is erg moeilijk, omdat er geen nulmeting heeft plaats gevonden. Het is aannemelijk dat door meer aandacht te besteden aan het onderwerp mantelzorg, meer mensen weten wat mantelzorg is. De afgelopen jaren is er (landelijk) meer aandacht voor het onderwerp mantelzorg. Het houden van een pr- campagne, zoals aangegeven in het beleid, kan hieraan ook bijdragen. De campagne heeft nog niet plaats gevonden en staat voor eind 2019 op de planning. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat vanuit het ministerie van VWS ook een campagne op de planning staat om bewustwording te creëren over mantelzorg. Om werkzaamheden niet dubbel uit te voeren, wordt eerst onderzocht op welke manier en wanneer het ministerie de campagne gaat uitvoeren. Dit kan betekenen dat de planning verandert.

Binnen organisaties, verenigingen, kerken en bedrijfsleven in de gemeente Dalfsen weten de medewerkers of leden wat mantelzorg is.

Dit doel kan het meest efficiënt bereikt worden door het inzetten van een pr-campagne. Deze campagne heeft nog niet plaats gevonden.

Het mantelzorgteam is met bedrijven in gesprek om het onderwerp werk en mantelzorg onder de aandacht te brengen. Dit draagt ook bij aan het behalen van het doel.

Verenigingen en kerken hebben mantelzorg opgenomen in hun beleid.

Het bereiken van dit doel kost veel inzet van tijd en uren. Er is bewust gekozen om eerst in te zetten op (het in beeld krijgen van) jonge mantelzorgers en werkende mantelzorgers.

Andere doelgroepen

Jonge mantelzorgers en werkende mantelzorgers worden passend bij hun behoefte ondersteund.

De afgelopen periode is er door het mantelzorgteam extra ingezet op de ondersteuning van jonge mantelzorgers. Dit is ook zichtbaar in de cijfers. In 2017 waren 16 jonge mantelzorger in beeld bij het mantelzorgteam. Eind 2018 was dit toegenomen naar 63 jonge mantelzorgers.

De komende jaren blijft het mantelzorgteam zich inzetten voor jonge mantelzorgers. Het mantelzorgteam is sinds begin 2019 in gesprek met bedrijven in de gemeente Dalfsen. Door bij bedrijven aandacht te vragen voor mantelzorgers, is de kans groter dat werkende mantelzorgers op hun werk beter ondersteund worden.

In 2020 heeft 5% van de bedrijven in de gemeente Dalfsen het keurmerk 'mantelzorgvriendelijke werkgever', waaronder de gemeente Dalfsen zelf.

De gemeente beschikt sinds eind 2016 over het keurmerk 'mantelzorgvriendelijke werkgever'. Het doel dat 5% van de bedrijven ook over het keurmerk beschikt is niet realistisch. In heel Nederland zijn 361 organisaties mantelzorgvriendelijke werkgever. Het achterliggende doel van de mantelzorgvriendelijke werkgever is dat werkgevers op de hoogte zijn van wat mantelzorg is en hoe zij hun werkende mantelzorgers kunnen ondersteunen. Daarom is besloten op een andere manier te kijken hoe bedrijven de mantelzorgers in hun bedrijf beter kunnen ondersteunen. Het mantelzorgteam heeft hiervoor een plan gemaakt. Dit plan houdt in dat eerst een aantal werkgevers persoonlijk benaderd worden, met als doel om een aantal bedrijven te vinden die koploper willen zijn in de gemeente als het gaat om mantelzorgvriendelijke werkgever. De uitkomsten en ervaringen worden vervolgens gedeeld in rondetafelgesprekken en verder uitgerold binnen de gemeente Dalfsen. Sinds begin 2019 is de mantelzorgmakelaar gestart met de uitvoering van het plan.

Ondersteunen en belemmeringen wegnemen

In elk keukentafelgesprek wordt gekeken of en hoe de mantelzorg ondersteund moet worden.

De formele positie van mantelzorgers is geregeld in de verordening en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp van de gemeente Dalfsen. Daarnaast staat in de rapportage van de consulent altijd het onderwerp mantelzorg beschreven, zodat ook in de praktijk de consulent vraagt naar belemmeringen en het aanbod binnen de gemeente bekend maakt.

In de gemeente Dalfsen wordt 60% van de inwoners die zich inzet als mantelzorg ondersteund waar nodig.

In het onderzoek is gevraagd of en door wie mantelzorgers zich ondersteund voelen. De meeste mensen geven aan dat ze ondersteund worden. Meestal vindt deze ondersteuning plaats door een partner of familie (74% van de mantelzorgers). Daarnaast wordt ongeveer 31% van de mantelzorgers (ook) ondersteund door professionals. 13% van de mantelzorgers wordt door niemand ondersteund. Dit betekent dat meer dan 60% van de mantelzorgers ondersteund wordt.

Het mantelzorgteam is bekend bij 57% van de mantelzorgers. Van deze mantelzorgers heeft 7% gebruik gemaakt van het team. De redenen om geen gebruik te maken van het mantelzorgteam zijn met name omdat de mantelzorg weinig intensief is, praktisch van aard is, kortdurend is, of omdat de mantelzorg in een andere gemeente wordt verleend. Van de mensen die gebruik maken van het team is 85% (heel) tevreden over het team. Reden hiervoor is onder andere dat het prettig is om een luisterend oor te hebben en dat de voorlichting en cursussen zinvol zijn. Anderzijds betekent dit ook dat 43% van de mantelzorgers het mantelzorgteam nog niet kent.

In de gemeente Dalfsen is er bij 10% van de mantelzorgers sprake van een vermindering van belemmeringen in hun zorgtaak.

In het onderzoek in 2015 heeft geen meting plaatsgevonden op dit onderwerp. Dit maakt dat er geen vergelijking gemaakt kan worden. In het onderzoek is gevraagd naar de invloed van de mantelzorg op het dagelijks leven. Ongeveer een vijfde van de mensen die in de afgelopen 12 maanden mantelzorg hebben verleend, vindt dat de zorg te veel op zijn/haar schouders terecht komt of dat hij/zij te weinig tijd voor zichzelf heeft. Ruim een kwart voelt zich beperkt in zijn doen en laten door de mantelzorg. Zo'n 60% van de mantelzorgers weet waar hij/zij terecht kan voor hulp en maakt afspraken met de formele zorg over wie wat doet.

Versterken

De positie van mantelzorgers is versterkt.

Een indicator hiervoor is de mate waarin mantelzorgers zich belast voelen. Van de mensen die het afgelopen jaar mantelzorg verleenden, voelt het overgrote deel zich niet, nauwelijks of enigszins belast (81%). Echter, 7% voelt zich zwaar, zeer zwaar of overbelast door de mantelzorg. Deze 24 personen besteedden dan ook aanzienlijk meer tijd aan de mantelzorg (gemiddeld 46 uur per week) dan de overige personen (gemiddeld 11 uur per week).

In 2015 vond 55% van de mantelzorgers de zorg niet belastend of helemaal niet belastend. 32% vond de mantelzorg een beetje belastend, 10% vond de mantelzorg belastend en 4% vond de mantelzorg erg belastend. Ondanks dat de antwoorden niet volledig vergeleken kunnen worden, lijkt de belasting van mantelzorgers niet verminderd, maar eerder toegenomen (van 4% naar 7%).

Ook is gemeten welke invloed de mantelzorg heeft op het dagelijks leven. Deze vragen zijn niet gesteld in het vorige onderzoek. Er kan dus geen vergelijking gemaakt worden. Ongeveer een vijfde van de mensen die in de afgelopen 12 maanden mantelzorg hebben verleend, vindt dat de zorg te veel op zijn/haar schouders terecht komt of dat hij/zij te weinig tijd voor zichzelf heeft. Ruim een kwart voelt zich beperkt in zijn/haar doen en laten door de mantelzorg. Ook nu zien we dat degenen die veel invloed ervaren van de mantelzorg op het dagelijks leven, gemiddeld meer uren mantelzorg verleenden dan degenen bij wie de mantelzorg weinig invloed heeft op het dagelijks leven.

Mantelzorgers zijn toegerust om als volwaardige partner mee te praten over de zorg voor zijn/haar naaste.

Uit het onderzoek blijkt dat ruim de helft van de mantelzorgers zich gehoord en gezien voelt door de formele zorg. Zo'n 60% weet waar hij/zij terecht kan voor hulp en maakt afspraken met de formele zorg over wie wat doet. Bij ongeveer één op de tien mantelzorgers lijkt dit doel niet te zijn behaald.

De belangen van mantelzorgers worden actief behartigd.

In de gemeente Dalfsen worden de belangen van mantelzorgers vertegenwoordigd door de participatieraad en de mantelzorggroepen. Landelijk gezien worden de belangen van mantelzorgers behartigd door organisaties als Mantelzorg NL (voorheen Mezzo).

Verbinden

In 2017 is via de zorginkoop of subsidiering de afspraak gemaakt dat zorgpartijen de mantelzorger als volwaardig partner meeneemt in het zorgproces.

De zorgvrager kan bij het opstellen van het plan van aanpak bijgestaan worden (vaak door een mantelzorger). De persoon die de cliënt bijstaat wordt beschreven in het plan van aanpak en deze persoon wordt betrokken bij het zorgproces.

De regisseur van een gezin neemt de mantelzorger altijd mee als volwaardige partner in het zorgproces.

De formele positie van mantelzorgers is geregeld in de verordening en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp van de gemeente Dalfsen. Daarnaast staat in de rapportage van de consulent altijd het onderwerp mantelzorg beschreven, zodat ook in de praktijk de regisseur/consulent de mantelzorger meeneemt.

Mantelzorgwaardering

Sinds 2015 verstrekt de gemeente jaarlijks de mantelzorgwaardering. Met ingang van 2017 kunnen mantelzorgers een bedrag van € 100,- per mantelzorger ontvangen van de gemeente. Bij aanvang van de beleidsperiode is bewust gekozen om de mantelzorgwaardering heel breed in te steken. Er zijn geen voorwaarden gesteld aan het aantal uren mantelzorg dat wordt verleend, de leeftijd van de mantelzorger of het maximaal aantal mensen per adres dat de waardering kan aanvragen. De inzet van de mantelzorgwaardering is geëvalueerd. In het beleid staat het volgende doel geformuleerd:

In 2020 hebben we als gemeente meer dan 800 mantelzorgers in beeld. (In 2014 waren er bij de SVB 666 mensen die een mantelzorgcompliment hebben aangevraagd uit de gemeente Dalfsen.)

Het aantal mantelzorgers dat een mantelzorgwaardering heeft aangevraagd is de afgelopen jaren toegenomen van 354 in 2015 tot 757 mantelzorgers in 2018 (zie tabel 1). Elk jaar neemt het aantal aanvragen toe. Het feit dat mensen een mantelzorgwaardering hebben aangevraagd, wil echter niet zeggen dat de gemeente inhoudelijke informatie heeft over de mantelzorgers. De informatie die wordt aangeleverd in het kader van de mantelzorgwaardering worden namelijk alleen gebruikt voor het verstrekken van de waardering. Wel kunnen mantelzorgers bij de aanvraag aangeven dat zij graag in contact komen met het mantelzorgteam. Op deze manier kunnen mantelzorgers die dit graag willen extra informatie en/of ondersteuning ontvangen vanuit het mantelzorgteam.

Tabel 1. Aantal goedgekeurde aanvragen en jonge mantelzorgers per jaar.

Jaar	Aantal goedgekeurde aanvragen
2015	354
2016	540
2017	710
2018	757

Tevredenheid over de mantelzorgwaardering

In het onderzoek van het burgerpanel is gevraagd naar de mantelzorgwaardering. De helft van de mantelzorgers kent de mantelzorgwaardering en van hen heeft 44% de waardering weleens ontvangen. Dit zijn 73 personen, 23% van alle mensen die mantelzorg verleenden de afgelopen 12 maanden. Van deze 73 mantelzorgers is het merendeel (heel) tevreden over de mantelzorgwaardering.

Uren mantelzorg

Om een beeld te krijgen van het aantal uren mantelzorg dat wordt geleverd door de mantelzorgers is in 2018 voor het eerst gevraagd hoeveel uren mantelzorgers gemiddeld mantelzorg leveren. De uitkomsten zijn te zien in tabel 2. De meerderheid van de mantelzorgers verricht meer dan 8 uur per week mantelzorg.

Tabel 2. Het aantal uren mantelzorg per week

Aantal uren dat de mantelzorg wordt geleverd per week	Aantal mantelzorgers
0 – 2 uur	66
2 – 4 uur	140
4 – 8 uur	167
meer dan 8 uur per week	380

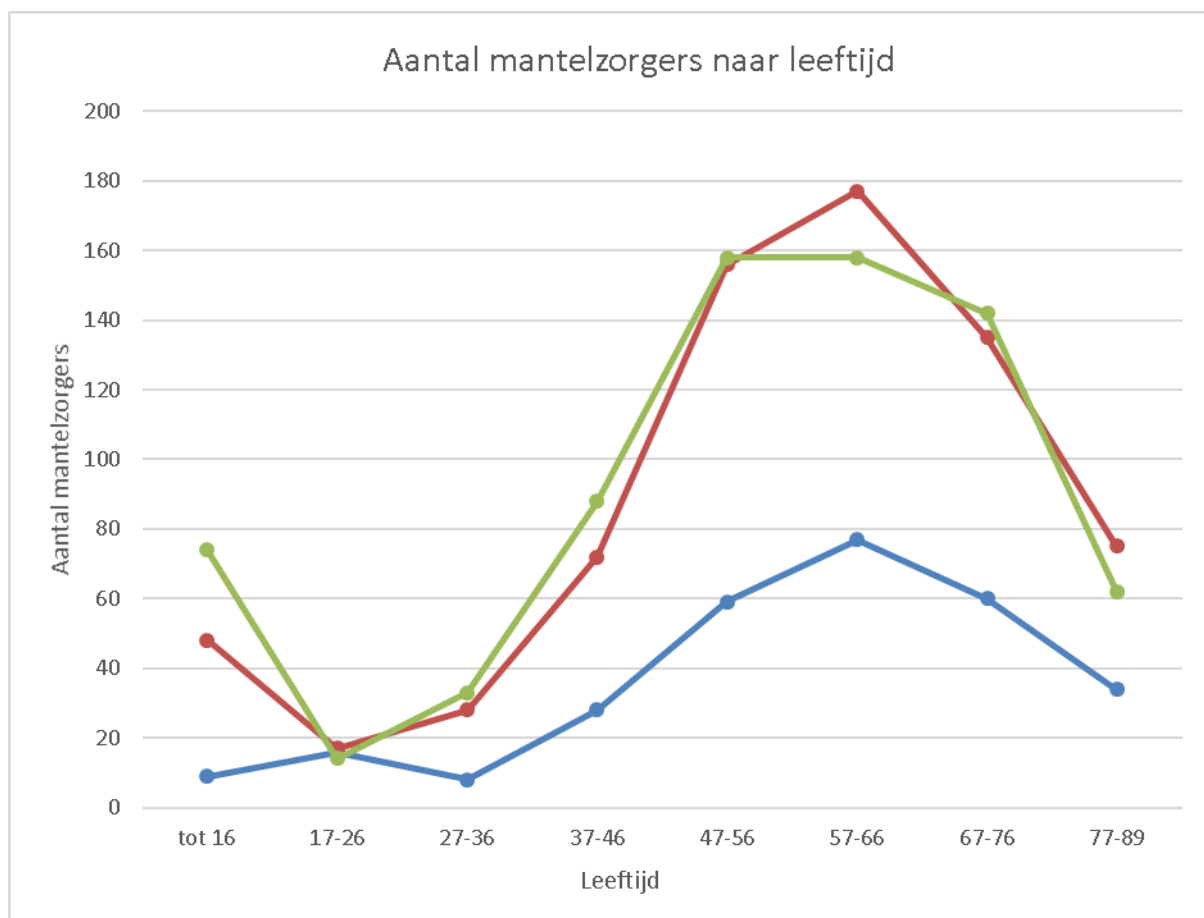
Jonge mantelzorgers

Het aantal jonge mantelzorgers dat de mantelzorgwaardering heeft aangevraagd is sterk toegenomen (zie grafiek 1). De gemeente vindt het belangrijk dat jonge mantelzorger gewaardeerd worden voor hun inzet. De vraag is echter of zij ook een cadeaubon ter waarde van € 100,- moeten krijgen. In 2015 heeft er een jongerenraadpleging plaats gevonden. Hierin is jongeren gevraagd naar de mantelzorgwaardering. Zij geven aan dat waardering belangrijk is, maar dat dit ook kan in de vorm van bijvoorbeeld concertkaartjes. Het voorstel is daarom om de waardering voor alle jonge mantelzorgers te laten bestaan, maar het bedrag aan te passen naar € 25,-. Voor dit bedrag kan een concertkaartje of bioscoopbezoek bekostigd worden.

Leeftijd mantelzorgers

In grafiek 1 staat de verdeling van de leeftijd van aanvragers van de mantelzorgwaardering. In de grafiek is te zien dat de leeftijd verdeling voor de jaren 2017 en 2018 bijna identiek is.

Grafiek 1: Aantal mantelzorgers naar leeftijd in 2016 (blauwe lijn), 2017 (rode lijn) en 2018 (groene lijn).

Ophalen mantelzorgwaardering

In 2018 is ingevoerd dat mantelzorgers de mantelzorgwaardering moeten ophalen, in plaats van verzending per post. Na afloop van de periode bleek dat niet iedereen de waardering heeft opgehaald. Er is besloten om dit jaar contact op te nemen met de mantelzorgers om te kijken waarom mensen de waardering niet hebben opgehaald. Na de belronde hebben veel mantelzorgers de waardering alsnog opgehaald (het merendeel was vergeten de waardering op te halen of ze konden niet in de periode die was aangegeven).

9 mantelzorgers hebben de waardering niet opgehaald. De reden hiervoor is:

- 4 personen zijn niet bereikbaar, pakken de telefoon niet op en/of reageren niet meer.
- 4 personen hebben de mantelzorgwaardering niet opgehaald, ondanks dat ze hiervoor wel extra mogelijkheden hebben gehad.
- 2 personen hebben aangegeven dat ze afzien van de mantelzorgwaardering

In 2018 zijn bijna 60 aanvragen binnen gekomen die niet toegekend konden worden. Bij het merendeel van de gevallen ging het om dubbele aanvragen. Dit betekent dat een mantelzorger twee keer een waardering aanvraagt, omdat deze bijvoorbeeld voor meerdere personen mantelzorger is. Voor 2019 wordt geadviseerd om duidelijker te communiceren dat er niet meer dan 1 mantelzorgwaardering afgegeven wordt per mantelzorger.

In 2018 zijn 757 mantelzorgwaarderingen toegekend. Deze mantelzorgers woonden op 623 adressen. Op dit moment zijn er geen voorwaarden gesteld aan hoeveel mensen per adres een mantelzorgwaardering kunnen aanvragen. Het komt voor dat 4 of 5 personen op 1 adres een mantelzorgwaardering ontvangen. Voor deze situaties is het wenselijk dat er maximum gesteld wordt aan het aantal aanvragen per adres.

Eind 2019 wordt de verordening aangepast. In dit traject wordt ook de aanpassing van de mantelzorgwaardering meegenomen.

Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de bevindingen worden de volgende conclusies getrokken. Ook worden een aantal aanbevelingen omschreven.

Vrijwilligerswerk

- Er zitten vrij grote verschillen in het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet in de verschillende kernen. Zo is 54% van de inwoners van Lemelerveld actief als vrijwilliger, maar in de kern Nieuwleusen is dit maar 41%. Zet meer in op vrijwilligerswerk in de kern Nieuwleusen.
- De afgelopen jaren heeft te weinig inzet plaats gevonden op jonge vrijwilligers. Het is belangrijk om hier meer aandacht aan te besteden en te kijken hoe vrijwilligersorganisaties beter in kunnen zetten op jonge vrijwilligers. Belangrijk hierbij is dat het aanbod goed aansluit bij de interesses van jongeren en dat er meer korte klussen aangeboden worden.
- De bekendheid van het vrijwilligerspunt bij vrijwilligersorganisaties is onvoldoende. Het is belangrijk dat het vrijwilligerspunt zich sterker richt op vergroting van deze inzet en daarbij beter aan te sluiten bij de vraag van de vrijwilligersorganisaties. Met name het scholingsaanbod moet verbeterd worden. Het vrijwilligerspunt gaat dit afstemmen met organisaties en kijken hoe het aanbod verbeterd kan worden.
- De beursvloer trekt veel minder bedrijven dan van tevoren werd verwacht. Het vrijwilligerspunt gaat daarom kijken naar (alternatieve) manieren om bedrijven en maatschappelijke organisaties met elkaar te verbinden.
- De waarderingavond voor vrijwilligers wordt positief gewaardeerd door de bezoekers. Dit zijn met name oudere vrijwilligers. Het komende jaar wordt daarom onderzocht in hoeverre er voor jongere vrijwilligers een andere invulling van de waardering moet komen.
- Het organiseren van concrete activiteiten (zoals de waarderingavond voor vrijwilligers en de beursvloer) kan deels gelegd worden bij vrijwilligers. Nu worden veel uren ingezet vanuit het vrijwilligerspunt. Het vrijwilligerspunt heeft een faciliterende rol, maar het is niet efficiënt om hierin veel uren te investeren. Daarom wordt het organiseren van concrete activiteiten (deels) gelegd bij vrijwilligers.

Mantelzorg

In het beleid staan veel doelen beschreven op het gebied van mantelzorg. In het beleid is opgenomen dat er ingezet moet worden op veel verschillende doelgroepen zoals jonge en werkende mantelzorgers, maar ook op organisaties, verenigingen, kerken en bedrijfsleven. Het bereiken van een deel deze doelen, zoals dat verenigingen en kerken mantelzorg hebben opgenomen in het beleid, vergt veel inzet van uren. In overleg is daarom besloten eerst in te zetten op het in beeld krijgen van jonge mantelzorgers. Dit heeft effect gehad. Het aantal jonge mantelzorgers is flink toegenomen. Sinds begin 2019 zet het mantelzorgteam daarnaast extra in op werkende mantelzorgers door o.a. in gesprek te gaan met bedrijven over mantelzorg.

Aanbeveling: blijf de komende periode verder inzetten op jonge en werkende mantelzorgers.

Aanbeveling: het blijft belangrijk dat verenigingen en kerken mantelzorgers (her)kennen en ondersteunen. Aanbevolen wordt daarom om een plan te maken om dit op de agenda te zetten. Zoek hierbij verbinding met het vrijwilligerspunt, zodat dit punt zo efficiënt mogelijk bereikt kan worden.

In het beleid staat beschreven dat een pr-campagne wordt uitgevoerd om mantelzorg beter bekend te maken bij inwoners, organisaties, verenigingen en bedrijven. Het ministerie van VWS is ook bezig met een campagne over mantelzorg. Om werkzaamheden niet dubbel uit te voeren, wordt eerst onderzocht op welke manier en wanneer het ministerie de campagne gaat uitvoeren.

De rol van mantelzorgers in het zorgproces is versterkt en officieel vastgelegd. Een deel van mantelzorgers (ongeveer 10%) is niet voldoende toegerust om als volwaardig partner mee te praten over de zorg voor zijn/haar naaste.

Aandachtspunt blijft het percentage mantelzorgers dat (zeer) zwaar belast is. Het blijft daarom belangrijk om in te zetten op het ondersteunen van individuele mantelzorgers.

De meeste mensen die gebruik maken van het mantelzorgteam zijn (heel) tevreden (85%). Het mantelzorgteam is nog niet bekend bij een aanzienlijk deel van de mantelzorgers (43%). Aanbeveling: kijk of de bekendheid van het mantelzorgteam verder vergroot kan worden, bijvoorbeeld door de inzet van de eerdergenoemde pr-campagne.

Mantelzorgwaardering

Het aantal jonge mantelzorgers dat de mantelzorgwaardering heeft aangevraagd is sterk toegenomen. In 2015 heeft er een jongerenraadpleging plaats gevonden. Hierin is jongeren gevraagd naar de mantelzorgwaardering. Zij geven aan dat waardering belangrijk is, maar dat dit ook kan in de vorm van bijvoorbeeld concertkaartjes. Het voorstel is daarom om de waardering voor alle jonge mantelzorgers te laten bestaan, maar het bedrag aan te passen.

In 2018 zijn er bijna 60 aanvragen binnen gekomen die niet toegekend konden worden, in de meeste gevallen omdat de mantelzorgwaardering dubbel was aangevraagd. Voor 2019 wordt geadviseerd om duidelijker in de communicatie aan te geven dat er niet meer van 1 mantelzorgwaardering afgegeven wordt per mantelzorger. In 2018 zijn 757 mantelzorgwaardering toegekend. Deze mantelzorgers woonden op 623 adressen. Op dit moment zijn er geen voorwaarden gesteld aan hoeveel mensen per adres een mantelzorgwaardering kunnen aanvragen. Het komt voor dat 4 of 5 personen op 1 adres een mantelzorgwaardering ontvangen. Voor deze situaties is het wenselijk dat er maximum gesteld wordt aan het aantal aanvragen per adres.

Op dit moment worden er geen eisen gesteld aan het aantal uren dat iemand mantelzorg verleend. Iets minder dan 10% van de mantelzorgers, geeft 0 tot 2 uur mantelzorg per week en ongeveer de helft van de mantelzorgers verleend meer dan 8 uur mantelzorg per week. Het ophalen van de mantelzorgwaardering is afgelopen jaar goed verlopen. Uiteindelijk hebben 9 van 757 mantelzorgers de waardering niet opgehaald. Voorgesteld wordt om volgend jaar de mantelzorgwaardering opnieuw te laten ophalen.

Op basis van bovenstaande conclusies en aanbevelingen wordt de uitvoering van de mantelzorgwaardering aangepast. Het gaat hierbij onder andere om het maximaal aantal mantelzorgwaarderingen per gezin en het bedrag dat wordt verstrekt aan jongeren. De verordening waarin het nieuwe voorstel staat, komt separaat naar de gemeenteraad eind 2019.